Број 272. У Новом Саду у недељу 8. децембра 1902 Година XXXVII.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за свецом.

Касса је за Аустро-Угарску: за један месец 2 кр. 40 пот. на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију, и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Издање: „Рада“ деоничарског друштва за издавање српских књига и новина у Руми.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Српско питање пред троједничким сабором.

II.

Свима је упало у очи млитаво држање градског поглаварства и земаљске владе приликом демонстрација, управо свирепства, где је у опасности био иметак и живот човечији. У опште постојало је то уверење, да је влада заиста могла стати на пут дивљаштву али је пустила нек се врши. Бесна је руља могла мрцварити Србе по Загребу колико је хтела, јер полиција није смела стати на пут руљи, не што је слаба била, него што је добила наредбу да не буде енергична. Ми ћемо навести оно што је бан говорио у сабору, његов нам је говор најмеродавнији. „Г. заступник каже посве право“, говори бан „како је за оно. што је градска управа учинила, одговорна влада, респективе, ја. Јест, и ја преузимам одговорност и преузимам сам сваку одговорност. Оне мјере које су онда предузете биле, по мом суду биле су најбоље, које су се могле у даним околностима употребити и свакако су имале ту последицу, да су најмање дирале у интерес ширих слојева грађанства, јер да се је оно учинило, што се је **могло** свакако учинити, на име да је редарство онако строго поступало, као што је његова **дужност**, то би данас може бити још било рањеника по појединим болницама“ . . . „Могло се учинити и то, да се оружништво позвало, али би онда несрећа још већа била.“

Бан признаје дакле, да се оном вандализму могло стати одмах на пут да је редарство вршило своју дужност, али се то није хтело. А зашто? За то, да не би страдао живот каквог лупежа, а могуће и какве госпође и госпођице које нису могле да одоле своме естетичком укусу те су морале „живахно“ лупежима одобравати тапшањем и ускликом „живили Хрвати“. Овако „образованог грађанства“ нема нигде у свом белом свету, кад шта више и саме женске из „образованих“ породица са усхићењем гледају вандализам.

Индемнитетска нас је расправа сада уверила да је заиста влада напустила руљу да кидише на српске куће, а енергично зато није поступила, што је удела у тим имало и „отмено“ грађанство загребачко.

Поводом расправе о демонстрацијама избило је на површину и питање измирења Хрвата и Срба Карактеристичан је у томе био др. Харамбашић. „Они желе“. т. ј. Срби, говори др. Харамбашић „да им се уреди црквена автономија, коју већ и онако имају; они хоће, да се смију служити ћирилицом, која је исто тако хрватско писмо, као и њихово; они хоће своје автономне школе. Па добро, нека им и то буде, кад имаду превише новаца нека им се даде што шира слобода, — Бог их благословио! Они кажу, да су Срби, генетички Срби. Добро! Ја идем за своју особу и даље, па кажем, нека им буде и то. А сад би рад знати, што та браћа од браће Хрвата још више желе! Ја им кажем: ево вам биели лист, па напишити све своје жеље, а ја ћу их као брат Хрват све подписати. Напишите их деведесет и девет, али чујте онда и једну жељу брата Хрвата: Ова је земља од конца 5. стољећа земља хрватска, ово је краљевина Хрватска. Све вам допуштамо, само изјавите, да сте и ви хрватски држављани, да је и ваша домовина хрватска, па да сте према тому политички Хрвати управо тако, као што бих учинио ја, да одем у Србију, да онде ступим у службу, или да плаћам порез итд. те бих без сумње остао генитички Хрват, али бих се признавао политичким Србином, како су већ збиља многи наши Хрвати онде постали политички Срби, као Хорватовић, Биницки, Ђаја и други‘.

Др. Харамбашић није јасан био у своме предлогу за измирење Срба, а како је међутим и усамљен с једне стране, а с друге стране, како је навешћивао пре тога борбу против Срба те знајући његову тренутну занешеност држимо да би први био међу онима који би одустали од белога листа. У осталом, волели би кад се др. Харамбашић не би зауставио само код његове понуде белога листа, него кад би конзеквентно и напред ишао. Још никоме није пало на ум од Срба у Троједници да тврди да не живи у Хрватској, да није хрватски држављанин итд. Па ако је то све што се од нас тражи онда је спорazум ту.

Није нам само јасна теорија о политичком Хрватству, у опште о политичком народу. Знадемо да је на сабору ту теорију заступао и Ђурковић, али се бојимо да се баш та теорија о „политичком“ народу једном не освети и самим Хрватима, ако други стану говорити о „политичком народу“. У осталом добро би било кад би нам хрватске вође мало јасније разложиле своју теорију о „политичком“ народу.

Др. Деренчин је доста опширан био у својој изјави о Србима, али и њега као да не подупиру остале вође хрватске. Изнео је читавих девет тачака у којима је обележавао своје назоре о српско хрватском спору. Он је опширнији био него др. Харамбашић али је уједно и искренији био. Жеље су му скромне, односно скромни су му увети за измирење Срба и Хрвата. За Хрватску тражи Далмацију, Истрију, Крањску итд. а за случај анексије Босну и Херцеговину. За Србе у Троједници вели: „С тога начелнога становишта посвема је јасно, да ми признајемо србско име у Хрватској као посебно име равноправне чести једнога те истога у Хрватској живућега народа, ну не можемо га признати као ознаку посебне србске политичке тежње, различне од хрватске или чак и њој противне. Другим риечима: Са становишта народнога јединства а политичкога дуализма у Хрватској, Србин није само хрватски држављанин (то би био да Хрвати и Срби нису један народ) него је, ако је у истину свиестан, хрватски родољуб“.

Далеко би нас одвело кад би опширно одговарали дру Деренчину на његове услове за помирење, но ћемо само то рећи у кратко, да ми Срби такове услове не можемо прихватити. А зашто? О томе је српска независна штампа опширно већ писала, па није од потребе поново о томе говорити. Приметићемо да се горе споменутом V. тачком слаже „српски клуб“ па нек изволи хрватска опозиција с њиме водити преговоре, али не са српским народом, то је индиректно признао и сам др. Пливерић при свршетку свога говора позивајући се на говоре дра Васе Ђурђевића у саборским седницама од год. 1884. и 1887. — Нека изволи иста опозиција водити преговоре са нашим либералима у Угарској, јер и онако већ „Obzor“ почиње славо-

ПОДЛИСТАК.

НА ПРЕЛОМУ.

Већ је скоро, читав са̂т, од кад се у дворани игра коло. Па ипак сваки се то новом снагом ухватио у коло, само је Бранко Лалић упитао своју играчицу:

— Да ли бисте хтели и Ви?! Ил’ ће боље бити да се мало прошетамо!

Лепа, смеђа играчица приметила је на свом играчу — који је већ почео ћелавити — да му се, већ после прве почивке, чело почело знојити, зато, смешећи се, добровољно рече:

— Боље ће нам годити да се шетамо.

— Онда смем ли замолити? — упита играч и пружи своју руку. — И тако бих имао да Вам саопштим нешто, што је много важније од игре.

— А шта то?

— Хоћу да Вас просим.

Софија се тихо насмеја.

— И то тек овако наједанпут, без икаква увода?

— Већ је две године од кад Вам се удварам, држим да је то довољан увод.

— Ал’ Ви треба да знате да сам ја сироче. Та ја сам примљена, у кућу мојих рођака. А мираза немам ни — потуре.

— Шта треба да значе те Ваше речи? Ил — валда — тек не чекате од мене то да Вам ту декламујем уверавајући Вас о својој искрености? А мож’да би хтели тиме да изразите своју сумњу, да — кад бих се ја оженио каквом сиротом — не бих био кадар издржавати себе и њу? Та и ја таворим, живећи од оно мало иметка, што ми је преостало и сад би требало постарати се да се оженим богато, па кад наступе тешки дани да имам сигурна ослонца у жени односно у њеном миразу. Ал’ видите, ја не мислим тако. Ја сам се побринуо и за нашу будућност. Говорио сам са Вашим г. ујаком, он је све и сва у жупанији. Обрекао ми је, ако ме Ви не одбијете, учиниће да добијем каквом место у звању. Ако баш и не буде било сјајне плате, али срећан и миран живот био би нам осигуран.

Девојка је поцрвенила, лице јој се упали ко божур. Није знала шта се смера овим? Да неће, можда, ујак да је се, пошто по то, отресе, па ма и по ту цену, да овом човеку осигурају какво место. Очи јој се засузиле; то су биле горке сузе си̂роте. Дрхћући муцала је:

— Хвала господине на цењеној понуди. Ал.... ал’ сад Вам не могу ништа одговорити до сутра.... ил прек’сутра. А сад пак извин’те морам потражити своју ујну, мало пре ме је звала. —

Није знала шта да му одговори, — јер била је уверена да би ово био најправичнији одговор за њега:

Просиш ме и говориш ми о мирну и срећну животу, а овамо уверена сам да ме ни најмање не волиш. Две је године како ми се удвараш, да боме, јер си пун чемерна есапа. Док си ти чинио све могуће да се ожениш богато, дотле сам ти ја била невеста у — резерви. Сви планови су ти се изјаловили, уза̂лудни су ти сви покушаји, сад кад ти је догорело до ноката и ниси у стању чинити нове дугове — сад си ступио на среду са сиротом девојком, са својом »резервом.« Њоме ћеш се бар користити, да ћеш, протекцијом њена ујака, докопати се каква звања. А њему (ујаку) је жао, од своје нећаке, за оно неколико залогаји што их поједе, и жао га је за оно мало шарене крпе, чиме јадна покрива своју невољу и беду.

Тужна и плачна повукла се у један скривен угао, а још тужнији осећаји стегли су јој душу.

У том искрсну пред њу стасит, леп официр, Боривој Радић. Софија га је давно познавала, радо га је имала ал је знала и то, да је овај лепи официр из добре куће али и лакомислен јако. Но сад јој дође нешто одвише блед и узбуђен. И она га са пуно саучешћа запита, шта му се то тако непријатно догодило?

Тужна ал обична била је његова исповест.

поје писати вођи либерала... Но то је све врбов клин, као и „српски клуб“...

Остаје нам да проговоримо о држању „српског клуба“. У име његово говорио је др. Васа Ђурђевић. Као што напред споменусмо „српски клуб није противан идеалној хрватској политици а о српској нема ни спомена у изјави, коју је прочитао његов вођа. Он је реалан политичар, а од те реалности народ нема користи, дакле „српски клуб“ вегетира, пружа му се по која мрвица. Може се где који од чланова дочепати јавног биљежништва, поджупанства, жупанства, оделног предстојништва, председништва саборског, угарске штипендије итд. и то је све. Између себе поделише кајмак а народу оставише „обрано млеко“ и сурутку. Сасвим „реална“ политика

Куриозума ради навешћемо овај случај који се тако рећи јуче збио. У седници саборској од 26. новембра (9. децембра) прочитао је др. Васа Ђурђевић програм „српског клуба“, ког је већ једном прочитао био у сабору од 30. августа 1897. Тај програм све обећава, између осталога тражи: „да се имену српскога народа и језика у закону и наредбама достојно уважење даде“. Међутим у седници саборској од 23. новембра (6. дец.) прочитан је поднесак: „Представка архијерејског синода митрополије карловачке против наредби кр. зем. владе, одјела за богоштовје и наставу, од 2. травња 1902. г. бр. 4.434, којом се одређује назив „грчко источни“. Земаљска влада, рецимо бан, о коме „српски клуб“ са одушевљењем говори, и за кога у опште говоре, да би по Србе била велика штета и огромни губитак, кад би одступио, те да га баш зато морају Срби потпомагати. Тај исти бан издаје наредбу, да се брише назив „српски православни“ и да се замене са „грчко источни“. Видите дакле, ни мрвице не добијамо тамо где се ствар тиче цркве, народа и народног имена, а крупница се добива тамо, где се ствар тиче појединаца...

Вели се, да је индемнитетска расправа мирно текла. Но сумњамо да се све стишало. Хрватска опозиција добила страха од оног из Пеште, не од његовог мига, него целата, владина странка поплашила се од опозиције, али не оне у сабору, него по улицама, и расправа је доста мирно текла. Но да ли је с тиме све учињено?...

Чепин. **Јован Магарашевић.**

Проводећи лакомислен официрски живот све је дубље упадао. Препун дугова латио се и карте. И данас је проневерио туђу својину. Неостаје му ништа друго већ своме животу да учини крај, једним револверским метком. То су му саветовали и другови.

Ту је заостао у исповести, гледао у девојче које је целим телом дрхтало и сузе ронило, па је онда овако наставио:

У том већ био наслонио цев од револвера на своје слепо око, на једанпут Ви сте се створили предамном. Осећао сам, као да се сишао анђео к мени у моју мрачну собицу, баш у часу најцрњег очајања. Тад ми од једном сину кроз главу: ти волиш то девојче, а и оно тебе; исповеди јој све, она ће те саслушати и неће те махнути. Чак ће ти можда поклонити и своју руку, ал коју ти мораш и заслужити. Софија! Ја не могох умрети, јер немогуће ми беше да се растанем с — Вама. Ја Вас волим искрено, верно вас волим. Та ја бих још да живим; живео бих. Хоћу да живим. И буни се у мени против моје срамне прошлости свака кап крви моје. Одбацићу од себе све оно што ме је чинило леним грешником и почећу да живим новим животом, који је пун рада, дужности и љубави. Кажте ми хоћете ли и Ви самном у тај нови, повучени живот.

Лепо девојче беше зажарено, дрхтало је као листак на поветарцу, но брзо се прибрало и одлучно ал топло рекло:

Волим те. Ићи ћу с тобом. Бориће мо се да своје погрешке исправимо, па да у срећи и задовољству живимо. **—зин.**

Молимо пријатеље „Заставине“, да се својски заузму за ширење нашег листа. „Застава“ излази по старој претплатној цени, али сад већ редовно на 6 страна и доноси у додатку приповетку или роман у продужењу, осим у бројевима од петка. Сви нови претплатници чим пошљу претплату за I. четврт идуће године, добијају до нове године „Заставу“ бесплатно. — Упозорујемо још нарочито на бројеве од петка. Не би требало да буде српске куће. у којој нема бар „Заставе“ од петка.

Ми смо показали, да све повећане приходе, употребљујемо само на развитак „Заставин“, а то ћемо чинити и даље.

Писмо из Париза.

Усрдан пријем познате резолуције, коју је управила Српска Омладина француској штампи. — Збор новинара у Паризу, поводом Фабрисова хапшења. — Париске журналисте и г. министар Кербер. — Два јавна предавања о Македонији.

Скоро сви овдашњи листови донијеше познату резолуцију Српске Академске Омладине, изазвану најновијим атентатом на Српство у Аустрији. Биће, да је поводом те резолуције паришки „Temps“ изнио Фабрисову аферу у јаснијој боји, него је приказује резолуција, што је свакако згодније за необавештену публику.

Имао сам прилику, да о овоме догађају чујем и мишљење једнога од уредника овдашњег угледног листа „Patrie-e“. „Овако поступање Аустрије не доноси користи ни њеној нутарњој ни спољној политици. Њезин углед је у опасности, она се њима титра, и не мислећи, да јој може једног дана умаћи испред ока цивилизованих држава“.

Овим се ријечима јасно илуструје декаденција једне управе, која је уживала велики глас са своје способности.

* * *

У прошлу сриједу, у 4 сата послије подне, сазват је новинарски збор у кући број 1. Boulevard des Italiens. У $4^1/_2$ сах збор је отпочео свој рад. Господин Повољни, стални сарадник »Nord-a«, петроградског „Свјета“ и московских „Вје домости“, износи незаконито поступање са уредником „Дубровника“ и „Срђа“, г. Фабрисом. Описује жалосно стање, у које је неправедно бачен њихов друг, г. Фабрис. Упозорује, да је његов живот у опасности, због иначе слабог и порушеног здравља. Његово је мишљење, да се требају сакупљени новинари заузети, што живље за г. Фабриса.

Г. уредник l' Echo de Paris позивље земљаке, да се заузму за свог друга, чија је част незаконито повријеђена и чији је живот у погибељи

На пошљетку је закључено, да се управи протест г. министру Керберу, у коме ће се испољити увјерење за побољшање Фабрисовог положаја. Такођер, да се на протест потпишу још неки виђенији новинари и публицисте, којима није било могуће присуствовати овом збору.

Збор се разишао око 7 сати на вече.

* * *

У очи прошле недјеље 1. (14.) дец. послат је г. министру Керберу телеграм, на француском језику, који гласи у преводу:

Предсједнику Савета, Министру Правде
г. министру **Керберу**

Беч.

Потписани новинари: француски и страни, смјерно се обраћају Вашој Екселенцији, да посредује у афери нашег друга Фабриса. Он је ухапшен, због новинарског преступа, на повратку из Београда, гдје је присуствовао новинарском конгресу. Г. Фабрис је био снабдевен свима потребним исправама, које су му уручене прије путовања у Србију. Здравље Фабриса је тако слабо, да није у стању подносити такав режим, у коме се сада налази. Њему је од пријеке нужде, или да изиђе на слободу, или да се премјести у болницу.

Сјећајући се оне поште, коју су одавали новинарству аустро угарски министри, приликом интернационалног конгреса, Ваша Екселенција не ће дозволити, да се поступа са нашим другом, пред цивилизованим свијетом, горе, него са пошљедњим злочинцем.

Увјерени о праведности Ваше Екселенције, надамо се, да ће друг Фабрис бити чим прије ријешен садањег несносног стања.

(Слиједи 47 потписа.)

Међу потписанима се налазе заступане све угледне паришке редакције, као и имена знаменитих публициста. Штедећи простор „Застави“, ми их овом приликом изостављамо.

* * *

Г. Михаоловски, предсједник мађедонског комитеа, отпутовао је неки дан пут Лондона, доста жалостан, што није могао да одушеви париско јавно мишљење за Бугаре. Један овдашњи журналиста, који је посјетио г. Михаоловског рече ми, да је у њему упознао једног великог бугарског шовинисту.

Но зато је г. Михаоловски успио да протури, за вријеме свог бављења, чланак „Мађедонија“, кога је „Temps“ донио на уводном мјесту. Успио је, да се, послије његова одласка, држало јавно предавање у једном од овдашњих народних универзитета, који су социјалистичка установа. Наравно, да се у томе предавању нијесу Срби ни споменули, као да се прикаже, е их никако и нема у Мађедонији. За Бугаре је речено и сувише ласкавих ријечи.

У понедељак (2. децембра) имали смо прилику да чујемо већ једном и у Паризу, да Срба има у Мађедонији. Госп. Повољни, познат са споменутог новинарског збора, одржао је јавно предавање, у великој сали бр. 18. у улици св. Лазара. Међу слушаоцима могло се је видјети много журналиста и врло виђених, француских политичара. Госп Повољни је понајприје истакао данашње мишљење о Мађедонији. Онда је на нарочитој карти показао географско етнографско раздјељење Ст. Србије и Мађедоније. У кратко навео прошлост и садашњост њену, а онда прешао на један предлог, о коме ћемо се позабавити други пут.

Париз, 4. децембра. **Ч.**

Политички преглед.

Угарски министри у Бечу. Данас у суботу је последња седница угарског сабора пре божићњег одмора. После те седнице, још данас у вече путује министар председник Сел са министром финансија Лукачом у Беч, да се са аустријском владом саветују о поравнању. Опште је мишљење да се овом приликом већ једва једном мора коначно решити и то питање.

Одступање војног министра. Војни министар заједничке војске Кригхамер поднео је оставку, и као што обично бива узрок његовој оставци хоће да се нађе у дубокој старости његовој. Истина је, да је Кригхамер стар, али узрок његовом одступању лежи у другом. Познато је, да је Кригхамер пао са својим обранбеним предлозима. Још онда је било решено да одступи. Но то није одмах учинио, већ је чекао неко време, па је онда поднео своју оставку. У угарским политичким круговима држе, да ће одступањем Кригмахеровим у војним предлозима наступити битно повољније промене.

Путовање руског министра спољних послова. Из Петрограда и Београда јављају, да ће руски министар спољних послова гроф Ламсдорф стићи сад у среду у Београд. Одатле ће у пратњи једног крилног помоћника походити краља Александра у Нишу. Из Ниша ће отићи у Софију, а одатле у Беч. Из овога се јасно види, да је ово путовање Ламсдор-

фово политичке природе. Из бечких политичких кругова јављају, да Ламсдорф доиста има велику политичку мисију и да ће за време његова бављења у Бечу, бити говора о важним политичким питањима, која се односе на балканско питање.

Београдски листови у ванредним бројевима јављају о доласку руског министра спољних послова у Србију. Одушевљено поздрављају његов долазак, јер у њему виде нов знак пријатељства Русије према Србији и њеном владару.

Русија и Маћедонија. У Русији се подижу гласови у корист Маћедоније. Наиме тражи се за ту земљу потпуна автономија са гувернером или кнезом на челу, али да се султаново суверено право одржи. Даље се претреса држање Србије и Бугарске у овоме питању, па се истиче ово: Србија се држала чисто дипломатских средстава, а Бугарска је непрестано подржавала врење. Према томе ће споразум не силе (Русија и Аустро-Угарска) морати на Бугарску учинити јачи притисак. У колико ће се ово извести и у колико ће помоћи, то ће се видети.

Бугарска влада је тражила 55.000 франака кредита за потпомагање маћедонских бегунаца. Том приликом је наговештено и то, како је тамо саветовано да се врате у отаџбину али да се они неће да врате по што се боје погибије. Према томе би се влада огрешила о хуманитет кад би их гонила натраг, и тако исто би се огрешила о хуманитет кад им неби у томе тешком положају помогла. Руски цар је овим невољницима притекао у помоћ са 10.000 рубаља.

Рат са Венецуелом. Савезници су отпочели блокирање венецуеланског пристаништа на Ђаиру. Ово је управљено само против венецуеланских бродова. До сад су савезници запленили све венецуеланске бродове осим једине „Мираиде.“ Били су запленили и венецуеландски теретни брод „Осуж,“ но брзо су га пустили и предали његовом власнику Французу. — Берлински лист „Пост“ доноси из званичних извора, како Енглеска, Немачка и Италија не мисле да објављују рат Венецуели, јер они неће да освајају и улазе у земљу већ само да блокирају Венецуелу.

Државни секретар сдружених држава америчких позвао је учтиво ал одлучно Енглеску и Немачку да пристану, да њихов спор са Венецуелом реши примирителни суд. Другче се то питање неда решити, јер о заузимању венецуеланског земљишта не може бити ни речи.

Избор епархијских скупштинара у доњо-рајићком (градишком) изборном срезу.

Епархијски административни одбор у Пакрацу, држећи се бројног стања душа у нашем срезу чак од 1867. издао је одредбу, да наш срез има изабрати три скупштинара од свештеничке стране, а шест од световне Но пошто је наш срез од то доба, пре две године, када је издан шематизам пакрачке епархије, порастао са више од 7000 душа, то смо се и ми држали броја у шематизму и по њему у духу закона бирали шест свештеничких скупштинара и дванаест свјетовних. Листа српске народне радикалне странке постигла је једногласност. Изабрани су од свештеника: Јован Јовановић парох у Рајићу, Коста Мијачевић парох у Клокочевику. Мирко Продановић парох у Чаглићу, Милан Зец парох у Субоцкој, чисти радикали, и два стара свештеника радикалима наклоњена: г. Максо Милановић парох у Бодеграји и Васо Мијоковић парох у Медари Од свјетовних изабрани су: др. Никола Ђурђевић и Миле Лацковић (Брод), др. Коста Младеновић, др. Александар Николајевић и Тошо Лазић (Нова Градишка), Петар Ивановић (Чаглић) и ратари: Јоцо Ландуп (Рајић), Стево Богичевић (Субоцка), Јаков Станић (Човац), Кузман Крњајић (Субоцки Град), Светозар Шуркаловић (Смртић), Тривун Брујић (Грађани)

ДОПИСИ.

Будимпешта, 4. децембра. (*Епархијска скупштина будимске епархије.*) Наша епархијска скупштина била је јуче. Ишло је доста глатко; и наш епископ је био доста предусретљив. — Радикална странка је била у већини и ако су јој два члана фалила. Да су били други у већини, не би при изборима и иначе били толико широких прсију.

Скупштина се конституисала и изабрала своје одборе, који ће пред идућу скупштину изнети готове потребне предлоге. Јер да је до сад био нерад у епархијском животу будимском, то су многи истицали а нарочито су били позивани само неки одборници да решавају, који су годили. Сад ће бити и томе крај. Биће прилике да пишем опширније све, што о овоме треба забележити. Сад јављам избор нове управе и епархијских чиновника.

Избори појединих одсека обављени су овако: *Административни одбор*: Световни: Др. Емил Гаврила, Др. Никола Михајловић, Др. Стеван Димшић, Младен Љубојевић, Др. Лаза Рајић, Др. Јован Лалошевић, Др. Душан Рајић, Евген Думча, Јован Игњатовић, Ђока Косић, Никола Кречаревић, Атанасије Голуб. Свештеници: Стеван Михалџић, Петар Весин, Јован Хушвик, Велимир Недељковић, Андријан Станишић, Гаврило Бољарић. — *Школски одбор:* Световни: Др. Емил Гаврила, Др. Никола Михајловић, Др. Сава Гојковић, Др. Лаза Рајић, Др. Ника Игњатовић, Веса Лупа, Васа Ћићић, Павле Бадовински, Цветко Поповић, Стеван Максимовић. Учитељи: Душан Радојчић, Алекса Михалџић. Свештеници: Иса Бошњак, Стеван Михалџић.

Конзисторија: Свештеници: Велимир Недељковић, Гаврило Баварић, Стеван Михалџић, Др. Влада Димитријевић, Урош Мађаревић, Корнелије Чупић, Ђорђе Голуб, Панта Хорват, Јован Бешлић, Милан Кастовић, Јован Б. Милић, Душан Андрић. Световни: Васа Василијевић, Др. Сава Гојковић, Јован Стајевић, Др. Теодор Андрић, Евген Думча, Јован Игњатовић.

Даље је изабран за конзисторијалног бележника досадашњи привремени бележник Чампраг, а за фискала на три године досадањи привремени фискал Др. Мандић.

Шта му је послао патријарх Георгије.

Ово дана се састао са Васом Ђурђевићем — Ирижанин

— Честитам ти! поче свечаним гласом.

— Вараш се; нисам данас свечар!

— Па ја ти и не честитам ни свечарству.

— Него?

— На твом говору у сабору.

— Дакле допао се у срезу?

— Та мани се среза. Шта зна срез? Ко је у срезу? Паори! Њима се не допада.

— Зашто?

— Кажу, оно у Загребу је био напад на Србе. Без разлике странака.

— Па јесам ли ја томе крив?

— Не кажу да си крив. Већ кажу, да ниси требао оно казати.

— Шта?

— Ниси требао казати: — Ми, «Српски клуб», немамо ни с ким ништа. Шта имате с радикалима поделите с њима.

— Е да!

— Кажу, то им личи на оног Циганина, који је казао за време рата: Шта ћете самном? Ја сам човек миран. Туците се с онима, који су вам скривили...

— Та мани их! Ал на чему ми онда честиташ.

— На оном писму, што си га добио од патријарха Георгија. Он ти честита на твом говору...

— Нисам још добио то писмо.

— Добићеш га. Било је већ у «Народности» да ти га је послао. Зар ниси читао?

— Нисам!

Па ти онда и не знаш, чега још има у писму.

— Збиља?

— Нешто крупно. Јако ће те обрадовати. То може послати само он.

— А колико је послао? запита радознало неки чика Иштван који се ту десио...

— Па послао му је у писму осим честитке и свој — патријарашки — благослов.

Васа Ђурђевић не рече ништа, а чика Иштван се удари руком по колену, и рече само: Аа! Где ли је сад опет то измислио?! Ако он мисли и другима шиљати у писму у знак захвалности патријарашке благослове, онда је насигурно пропао. =

Вести из места и са стране.

Др. Никола Ђурђевић међу својим изборницима. Пишу нам из Нове Градишке: „26. новембра полагао је др. Никола Ђурђевић посланик среза ново-градишкога рачун о раду на мајском сабору пред својим изборницима у Новој Градишци. Било је сакупљено 65 изборника из среза, више свештеника и независне српске интелигенције. Говор нашег дичног посланика саслушан је врло пажљиво и често је прекидан бурним одобравањем. Говорник је особито успео, да расветли становиште срп. народне радикалне странке, које је заузела испред осталих странака. А да је изванредно успео, сведоче они једнодушни одушевљени узвици из стотину грла изречени: живела српска народна радикална странка, живела!!! Чиме је уједно изражено поверење нашем посланику дру Ђурђевићу за његов рад, којим је осветлао и свој и својих изборника образ“.

Поверење српској народној радикалној странци. Пишу нам из Елемира: Скупштина српске православне црквене општине елемирске 27. октобра о. г. на предлог Срећка Петкашића решила је једногласно, да изјави своје неограничено поверење српској народној радикалној странци на њеном ваљаном држању на српском народно-црквеном сабору.

Повереница мајском сабору. Пишу нам из Брестовца (торонталске жупаније): „На нашој последњој скупштини председник је у кратком говору изнео рад мајског сабора од 1902. године оцртавши прегалаштво и родољубље народних раденика. Предложио је скупштини, да се мајском сабору изрази поверење на мудром и мушком раду му. Скупштина је једнодушно прихватила предлог и закључила, да мајском сабору писмено изрази своје поверење“.

Попозимо браћи у невољи! У јуначкоме Невесињу, у нашој Херцеговини, данас преко 500 кућа немају готово ништа окусити. Они гладују и голи, боси пате се на зими, на леду. А ко је позванији од нас Срба да им помогнемо? Српско певачко друштво „Гусле“ у Мостару, приредиће наскоро забаву у корист тих патника. Добровољне прилоге, па били они велики или мали, примаће са захвалношћу. Браћо! Наше је да похитамо и да овоме честитоме друштву пошаљемо своје прилоге, да помогнемо браћи у невољи. Сетимо их се, браћо! Храбри Невесињци то су одиста заслужили!

† **Ђуро Поповић,** главни школски надзорник црногорски. Читамо у „Гласу Црногорца“: „У недељу је преминуо г. Ђуро Поповић, главни школски надзорник, чија је смрт изазвала опће саучешће у свим круговима престоничким, у којима је био и љубљен и поштован, као примеран грађанин, ревносни трудбеник на нашем просветном пољу, и добар отац фамилије. — Добивши образовање у Русији, Ђуро Поповић служи своју отаџбину као народни учитељ, па као главни школски надзорник пуних четрдесет година. Тако га видимо на челу наших учитеља, најодличнијих и најзаслужнијих трудбеника на опћој њиви народној, и што то можемо признати нашем учитељству, без сумње је доста допринео и Ђуро Поповић као старији друг добрим примером, па као старешина очинском мудром и благом речи. Под његовим надзорништвом почели су се код нас штампати уџбеници за наше школе, на којима се и сам марљиво трудио. Он је био један од оснивача нашег првог културног друштва, Цетињске Читаонице, коју је вазда подржавао и као члан, и као одборник њене управе, и као њен председник. — При спроводу, пред основном женском школом спровод се зауставио, и после кратког помена, који је ту свештенство извршило, бајички учитељ г. И. Бољевић држао је сходну беседу, коју је овако завршио: „Незаборављени надзорниче! Теби је душевност била највећа светиња. Ти се никад и нигде не показа силан и властан у своме позиву, но скроман, свакоме брат, друг и пријатељ. Твоја уљудност, твоја скромност, твоја правичност и твој стални карактер остаће међу нама неизгладивим примером. У теби губимо учитеља реда и рада, морала и карактера, губимо васпитача људи. Ти си одговорио твоме позиву као учитељ, као надзорник и као човек; зато нека ти је слава и међу нама вечни помен!“ Говорнику је

свака реч из душе и срца извиривала и нашла је општега одзива. — После опела у Влашкој цркви, други говор је држао г. професор Л. Перовић, а трећи говор речки учитељ г. А. Јовићевић на гробу, докле је сав спровод допратио заслужног сграђанина. — Лако му души и вечнаја памјат!“

Г. Веселин Лучић из Опатовца у Срему положио је са одличним успехом инжињерски испит на техничкој високој школи у Бечу. Сретно!

Истрага против Фабриса и Тројановића. Читамо у „Дубровнику“: „Прошли пут смо јавили, да су процесуални списи предани државном одветништву ради евентуалних предлога. Чујемо сада, да је државно одветништво вратило списе судцу истражитељу тражећи да се позове и испита г. Лука проф. Зоре, бивши главни сарадник „Срђа“, јер да се без тога не може затворити истражни поступак. Услед тога по свој прилици неће се моћи држати расправа овог поротничког заседања, к је 15. децембра п. н. отпочиње, већ ће окривљеници и надаље лежати у истражном затвору. Само од себе се намеће питање зашто државно одветништво није пре предложило саслушај тога сведока, или зашто то сам судац истражитељ није урадио, ако је то било баш потребито? — Ова истрага траје готово два месеца, а могла се довршити у мало дана. За обичне злочинце, да им се не продужи истражни затвор, позову се много пута сведоци на расправу, а да их се преко истраге и не саслуша. Зашто се није могло поступити тако и у овом случају?“

Помиловање ђака у Русији. О св. Николи као своме имендану, цар Никола упутио је брзојав на министра унутрашњих послова у коме јавља, да је помиловао све оне ђаке, који су учествовали у ђачком покрету и прогоњеня у Сибир. Цар наређује, да се ови ђаци врате натраг у отачбину и повере нези својих породица, те да се на кућевни ред и мир привикну. У том отпису се поименце набрајају ђаци на које се ово помиловање протеже.

Питање румунског епископа арадског. Пре седам месеци је за румунског епископа арадског изабрат Василије Мангра, а сада је стигао одговор да тај избор није потврђен. Као што је познато, Василије Мангра је био велики народњак, но доцније је окренуо лист, но није му ни то помогло. Међу тим његови противници су против њега износили разне ствари из тога доба, те је дошло и до парнице у Темишвару о којој је било говора. Главно је пак ово: Василије Мангра је овом приликом пао стога што је противна партија са епископским кандидатом против Мангре ровила и пружила влади основа да се умеша и обори румунску ствар. Сада, дакле, предстоји нов избор румунскога епископа у Араду, те настаје питање: шта сад? Ако би се синод упустио у избор и бирао против кандидата, то би за цело Мангрине присталице устале против њега и тој трци не би било краја. Према томе изгледа, да су оба ова кандидата подједнако немогућа. Но, као што се види, ту се заподела кавга међу великодостојничким кандидатима, па као да румунски меродавни кругови хоће сад ово. Наиме, истиче се мисао, да се за арадског румунског епископа изабере свештеник Гал, који, истина, има квалификацију, свршио је богословију, и много је као богат човек и члан горње куће урадио за Румуне, али је тек световњак, те би из капута метнуо епископску митру.

Пресуде ратног суда у Јужној Африци. — Као што је познато подвргнуте су на испитивања једној комисији која је састављена од судија виших судова. Комисија је сада поднела свој извештај у плавој књизи. Испитано је 794 пресуде, од којих 721 падају ни Капколонију, 59 на Трансвал и слобдржаву Оранж и 14 на Натал. Казне изречене од ратног суда комисија је знатно смањила; где је била доживотна тавница, ту је скресано на три године. У 119 случајева наређено је одмах пуштање у слободу. 721 случај, који се односи на Капколонију састоји се већином у простој и тешкој велеиздаји, убиству, покушају убиства и т. д. У више случајева првобитно је осуђивано на смрт, али је то после замењено доживотном робијом; предлог комисије у већини случајева ишао је на то, да казну смањи на 2 до 3 године затвора, према величини кривице.

Циркус Хенри. Јуче у петак била је прва престава циркуса Хенријева. Претстава ова показала је, да Хенријев циркус има не само много особље, већ да има добрих и великих вештака. У коњима такођер има леп материјал и добру школу. Посетиоци нашли су лепе забаве.

Брзојави „Застави.“

Стигли 7. децембра.

Беч. Сутрашњи број званичног листа донеће указ владарев, којим се заједнички војни министар Кригламер на своју молбу решава свог места, а за његовог наследника се поставља Хајнрих Питрајх.

Београд. Поводом доласка руског министра спољних послова грофа Ламсдорфа у Србију, сви листови славе руског цара, као стожер словенских интереса и као моћног заштитника српског народа

Беч. Овде постоји уверење, да ће Аустрија и Угарска споразумно после Божића отказати трговачке уговоре с Италијом.

Пожун. Усљед тога што је лед стао Дунав расте јако. Нижи крајеви већ су подводни. Око поноћи почела је вода полако да пада.

Београд. „Слога“ владин лист, поводом св. Николе а још више поводом доласка руског министра спољних послова Ламсдорфа, доноси уводни чланак, под насловом: Боже царја храни“.

Будимпешта. У сабору питао Кошут министар председника како стоји са поравнањем с Аустријом. Министар одговорио, док се ствар не реши, не може ништа бити.

Каракас. Сви велики трговци изјавише, да ће дати влади у зајам новаца да се исплате немачка и енглеска потраживања.

Изјава

»Застава« је по »Родољубу« донела вест, да сам ја »у скупштини варошког представништва у Панчеву предложио, да се умоли католички бискуп у Тамишвару, да оснује филијалу Notr-Damen за васпитавање девојчица у Панчеву.«

Никад у моме животу ни у сну нисам пожелио какву филијалу »нотр-дама« и никад ми ни у крај памети није било да предложам, да варош Панчево тражи таку филијалу за себе. Та је вест дакле нечија инфамна измишљотина.

Панчево, 4. децембра 1902.

Др. Ђорђе Лазаревић.

Трговина.

НОВИ САД, 7. децембра 1902. г. Пшеница пр каквоће нова 7 фор. 60—70 н. Пшеница средња 7 ф 30—50 н. Пшеница лакша роба 7 ф. ——— н. Напо лица 6 ф. 20—50 н. Јечам 5 ф. 60—80 н. Зоб 6 ф ——— н. Кукуруз у зрну стари 6 ф. ——— н. у зрну нови 5 ф. 10—20 у клипу — ф. ——— н.

Маст 64 фор. Сланина сува 64 фор. дебела ва ђена 64 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени теški	40—42 нов.	живе
„ средњи . .	38—39 нов.	мере
„ лаки . .	35—37 нов.	

Све од 1 килограма.

*

Званичне белешке будимпештанске берзе.

6. (19.) децембра.

Поред слабе понуде и слабе проће цена је пала. — Продато је на 7.500 метарских центи.

Пшеница банатска, нова, каквоћа по хектолитру од 76 до 82 цене од 50 килограма од 7 кр. 85 пот. до 8 кр. 15 п. потиска нова, каквоћа по хектолитру од 78 до 81 цена од 50 килограма од 8 кр. 25 пот. до 8 кр. 45 п. тештанска, нова, каквоћа по хект. од 79 до 81 цена о 50 килограма од 7 кр. 90 пот. до 8 кр. 50 п.; бачка квк. по хкл. од 76 до 78, цена од 50 кр. од 7 кр. 95 п до 8 кр. 35 п. Све на три месеца.

Раж, нова цена од 50 кгр. од 6 кр. 50 п. до 6 кр. 85 п.

Јечам, за пићу од 50 кгр. од 5 кр. 65 п. до 6 кр. — п.

Зоб, цена од 50 кгр. од 6 кр. 75 п. до 6 кр. 85 п.

Кукуруз стари, цена од 50 кгр. од — кр. — п. до — кр. — п.

Репица, цена од 50 кгр. од 10 кр. — пот. до 10 кр. 50 пот.

Проја, од 5 кр. 50 п. до 5 кр. 80 п.

Маст, 50 кгр. 69 кр. 50 п. до 70 кр. — п.

Сланина, 50 кгр. 55 кр. — п. до 55 к. 50 п.; сушена 56 кр. — пот. до 56 кр. 50 п.

Шљиве, босанске 50 кгр. од 14 кр. 50 п. до 19 кр. 50 п.; славонски пекмез 50 кгр. 17 кр. — п. до 17 кр. 50 п. српски пекмез 15 кр. 50 п. до 16 кр. — п.

Течај златног и сребрног новца на будимпештанској берзи.

Дукати	11 кр. 33 п
Наполеондори (20 франака)	19 кр. 07 п.
Угарска златна рента (од 100 круна) . .	120 кр. 10 п.
Угарска крунска рента	97 кр. 90 п.
Аустријска златна рента	120 кр. 70 п.
Немачке државне марке (од 100 мар.) .	117 кр. 05 п
10 фунти стер. (немачки куре у Лондону)	239 кр. 30 п

Терминска продаја (шлусови).

Жито за април 1903.	7·77 7·78
Раж за април 1903.	6·74—6·75
Зоб за април 1903.	6·24—6·25
Кукуруз за мај 1903.	5·77 5·78

Јавна захвала.

Овим изричем најтоплију захвалност свима рођацима, пријатељима и познаницима, који присуствоваше погребу мог милог и непрежаљеног мужа:

Данила Наранџића.

Најтоплија захвалност: славном заступству општине Моровић, затим госп. дру Светиславу Петковићу, г. бележнику Уросу Јанковићу, г. Живку Радаку, г. Мити Петровићу, који сви на одар покојников венце положише. Хвала свима онима, који ми у тој преголемој жалости за милим и незаборављеним ми жужем, изразише своје саучешће и пружише утехе, хвала свима онима, који незаборављеног ми покојника до хладног гроба отпратише.

У *Моровићу*, дне 4. (17.) децембра 1902.

Дубоко ожалошћена супруга

844 **Милица Наранџић.**

ПОЗИВ
НА ВАНРЕДНУ ГЛАВНУ СКУПШТИНУ
СРПСКЕ
ЗАНАТЛИЈСКО-РАТАРСКЕ ЧИТАОНИЦЕ
У НОВОМ САДУ

која ће се одржати у недељу 15. (28.) децембра о. г. у 2 сах. по подне у средишњој осн. школи код св. Николајевске цркве.

ДНЕВНИ РЕД:

1. Промена локала.
2. Евентуални предлози.

Ђ. Михајловић, перовођа. **Ђока Влаовић**, председник.

ШПЕЦЕРАЈСКА РАДЊА

Т. ЂОРЂЕВИЋА

у Новом Саду

потребује млађег помоћника, који одма ступити може. 841 1—3

ГОСТИОНИЦА

ПОД ЗАКУП.

Српска Штедионица издаваће на јавној дражби у четвртак 23 јануара (5. фебр.) 1903. у 10 сати пре подне своју

гостионицу „Српска Читаоница“

лежећу у сред Ердевика, на једну или три године почевши од 1. априла 1903. под закуп. Исклична је цена 860 круна. Рефлектанти дужни су пре дражбе 10% вадиума положити.

У Ердевику 17. децембра 1902.

Српска Штедионица (деоничарско друштво) у Ердевику.

840 1—3 Стеван Мојић.

Објава вашара.

Жабаљски овогодишњи накнадни вашар држаће се 27. децембра о. г. по нов. кал.

Где год заразне болести не владају, слободно је сваку стоку на вашар дотерати.

У Жабљу, 5. децембра 1902.

843 1—1 Општинско поглаварство.

ЦИРКУС ХЕНРИ.

ЦИРКУС ЈЕ ДОБРО ЗАГРЕЈАН.

У недељу, 8. (21.) децембра 1901

2 Велике представе 2

У 4 сата после подне

ВАНРЕДНА ВЕЛИКА ПРЕДСТАВА ЗА СТРАНЦЕ

Величанствен распоред *који је ли за пошт. посетиоце са стране удешен. Представа после подне је тако исто разноврсна и приказаће се такође екзактно при осветљену као и вечерња представа*

За представу после подне плаћају ђаци, деца испод 10 година и војници до стражмештра за I., II. место и на галерији полу цене. — Одрасли потпуну улавницу.

У ВЕЧЕ У 8 САТИ

ВЕЛИКА СВЕЧАНА ПРЕДСТАВА.

Обична цена.

У понедељак, 9. (22.) децембра и уторак, 10. (23.) децембра о. г. дневно једна представа.

За обилату посету моли ХЕНРИ, власник циркуса.

1— 842

МОЈ САПУТНИК.

ПРИПОВЕТКА

МАКСИМА ГОРКОГА. (5)

(Наставак.)

Мој сапутник није могао да подноси ове непобедиве такмаце у просјачењу. Преимућство његове животне снаге, није му дозвољавало, у пркос путним напорима и рђавој храни, да постигне тако изнурен, кукаван изглед, као они. И тиме су се с правом могли поносити, јер је њихова спољашњост показивала у том право усавршење. И кад их је већ из далека видео, рекао је: „Опет иду! Фу, фу, фу! За што иду? За што се возе? Зар је Русија тесна? Ја не разумем? Врло глуп народ у Русији!“

А када сам му растумачио узроке, који су глупи руски народ нагонили да иде у Крим, тада ми је одговорио, неповерљиво, дрмајући главом: „Неразумем! Како је то могуће!... Код нас у Грузији нема таквих глупости!“

И тако стигосмо у Керч, страшно уморни и гладни. Стигли смо касно у вече и били смо приморани да преноћимо на обали под ћупријом. Није шкодило сакрити се; ми смо знали, да је мало пре нашег доласка изгнан из Керча сав сувишан народ-божјаци и бојали смо се, да не доспемо полицији у руке; и како је Шакро путовао са туђим пасошем, то је могло у нашој судбини довести до врло опасних заплета.

Целу ноћ су нас морски вали обилно заливали својом запенушеном водом; и зором измилили смо испод ћуприје, мокри и укочени. Целог дана крстарили смо дуж обале, али све што смо могли заслужити био је један гривјеник (10 копејака), које сам ја од једне попадје (попадије) за то добио, што сам јој са трга однео кући једну врећу лубеница.

Сада нам неостаде ништа друго, већ да идемо преко морске узине у Таман. Ниједан скелеција није нас хтео да превезе као веслаче и ако смо их све од реда јако молили за то. Сви су били кивни на божјаке, који су пре нашег доласка овамо починили многа јуначка дела, а нас су не баш без разлога рачунали у исту врсту.

Када је вече дошло, киван на своју уду срећу и на цео свет, одлучио сам се на једно смело дело и наступањем ноћи спремао сам се за њега.

V.

Кроз ноћ примицао сам се са Шакром нечујно царинској стражари, поред које су била три чамца, притврђени ланцима и омчама за каменити зид. Било је мрачно, ветар је дувао, а чамци су ударали један о други, ланци су шкрипали... И пође ми лако за руком, без великог напора, да једну омчу извучем из каменитог зида.

Над нами, у висини од пет аршина, шетао је један царински стражар звиждукајући кроз зубе. Када би близу нас застао, тада сам свој посао прекинуо; но то је била сувишна предострожност; није ни могао слутити, да доле један човек седи до грла у води и и излаже се опасности, да га сваког часа однесе који талас. Осим тога ланци су шкрипали непрестано и без моје помоћи. Шакро је већ лежао на поду чамца и нешто ми шаптао, што не могох разумети посред шума таласа. Једва једном беше омча у мојим рукама. Један талас докопа чамац и за тренут баци га једно 5 сакса*) од обале. Чврсто сам се држао за ланац, пливао за њим и касније се испео у чамац. Откинули смо две гредице са пода, утврдили смо их за кожне омче место весала и отпловисмо.

Над нами су летели облаци, под нами се пенушили вали, и Шакро који је седео на крми нестао би за час испред мојих очију у долини вала, час би се нанео високо надамном и са дреком скоро стропоштао на мене. Посаветовао сам га да своје ноге причврсти за седиште, што је он већ учинио био, и да се не дере, ако не ће да га стража чује. Тада је зећутао. Место лица његова видео сам бледу слику. Цело време држао је крман. Нисмо имали времена да се мењамо, а и бојали смо се да по чамцу тумарамо тамо амо. Довикивао сам му, како чамац да управља и он је разумео одмах, и све је вршио тако, као да је од рођења мрнар. Даске, које су служиле место весала биле су нам од врло мале помоћи и стварале су ми мехуре на рукама. Ветар је дувао одостраг на нашу крму, а ја сам се мало бринуо о том, куда ће нас однети, само сам гледао, дао нам правац води право преко морске узине. Лако ми је било то радити, јер су се још виделе свеће из Керзона. Таласи су нас ударали преко чамца и пенушили су се, срдито се разбијајући једно о друго, и што смо више улазили у струју тим су постајали јачи и бешњи. Већ се чуло неко ужасно хујање, које је у стању да избезуми мозак и душу... А чамац је почео да јури брже, све брже и једва сам са највећим напором могао да држим правац. Непрестано смо падали у дубоке долине и летели опет по високим таласним бреговима, ноћ је постајала све мрачнија а облаци су падали све ниже. Светитељке за крмом изгубише се у мраку, и сад поста страшно. Изгледало је да непрегледна површина срдите воде не познаје више границе. Ништа се није видело, осим вала, који су из мрака јурили према чамцу. Са праском истргоше ми једну даску из руке, и тада сам другу сам бацио у чамац, а са обе руке чврсто сам се држао за крајеве његове. Шакро би сваки пут заурлао дивљим гласом када је чамац скочио у висину. Осећао сам се малим и немоћним у овом мраку, опкољен дивљим елементима и збуњен њиховом хуком. Немо, хладно, збуњено гледао сам око себе и видео сам ужасну једноликост — свугде само вали са беличастим чешљевима, који су се распадали у слане капљице, и облаке надамном, који дебели и расчупани приликоваху валима... Поњао сам само једно: све, што се око мене дешава, могло би још неизмерно јаче, страшније бити, и мени је жао било, што је то само себе зауздавало и није хтело онако да буде. Смрт је неизбежна. Али тај закон, који не познаје страст и који све изглађује, мора ма на који начин да буде ублажен лепотом, јер би иначе био одвећ окрутан и суров. Кад би морао да бирам, да или у ватри сагорем или у баруштини да се удавим, постарао би се да прво изаберем, јер је свакако уљудније.

— — — — — — — — — — — — —

„Направимо једро!“ повикао је Шакро.

„А где нам је?“ запитах.

„Од мога чекмења...“

„Баци га овамо! Не пуштај крму!“

Шакро се ћутећи врпољио на крми.

„Хватај!“

(Наставиће се)

*) Једна сакса = 3 аршина, 1 аршин = 70 цнт.

✝

Са уцвељеним срцем и душом ојађеном јављамо свима пријатељима и познаницима нашим, да нам је редак супруг, предобри отац и деда, једини непрежаљени брат, девер, стриц, ујак итд.

ПЕТАР СТРАЈИЋ,

ПОСЕДНИК

дана 23. новембра о. г. после изненадне четвородневне болести у 58. години живота напрасно преминуо, а 25. т. м. уз ретко саучешће сахрањен.

Уједно изричемо нашу топлу захвалност свима многобројним пратиоцима, који непрежаљеног нам покојника до вечне му куће допратише — особито пак преч. г. Михајилу Опачићу пароху дубичком, на указаној љубави његовој.

У Дубици (Банија) 26. новембра 1902.

У име ожалошћене родбине

уцвељени брат

Ђура Страјић

839 окр. протопресвитер вел.-бечкеречки.

100—300 форинти МЕСЕЧНО

могу особе сваког сталежа у **свима местима** сигурно и поштено без капитала и штете заслуживати са продајом законом довољених државних папира и ловова.

Понуде слати на

Ludwig Österreicher

809 3—10 VIII. Deutschegasse 8. **Budapest.**

Liniment. Capsici comp

Richter's Anker-Pain-Expeller

је старо опробано кућевно средство, које се већ од преко 3[illegible] године као поуздан лек против **костобоље, реуме и назеба** употребљава.

Опомена. Због подражавања, која мање вреде, треба при куповању узимати само оригиналне флаше у кутијама са заштитном марком „Ленгер“ и фирмом „**Richter**“ — Са ценом од 80 потура, 1 кр. 40 пот. и 2 круне може се у свима апотекама добити.

— Главно стовариште код: **Јосифа пл. Терека, апотекара у Будимпешти.**

F. Ad. Richter & Cie., k. u. k. Hof.

Rudolstadt.

652 11—35

Прва снага, вешт слагач,

(Schweizerdegen)

који је у стању финије и модерне аксиденције самостално да ради, и поред тога да прими на себе мађарску, евентуално и немачку коректуру, може добити стално место са добром наплатом у ново- и по најмодернијем стилу уређеној штампарији

Ј. ГРЧИЋА,

3—3 832 у Вел. Бечкереку.

СВАКИ НЕКА ЗНА!

Част ми је јавити свакој мојој врло поштованој муштерији и пријатељима, да сам моју, на далеко знану и припознату, јако разграната, модерно уређену

ВЕЛИКУ ШТАМПАРИЈУ,

која ради са 7 машина, а све креће ГАС-МОТОР, повећао и омогућио за велике и највеће штампарске радове и израде, још једном **НОВОМ**

ВЕЛИКОМ ШТАМПАЋОМ МАШИНОМ

најновијега састава (конструкције) из на далеко чувене фабрике Koenig & Bauer, Würzburg (у Баварској) у вредности од 8000 круна.

Ова машина штампа две боје уједанпут за 1 сат 1400 табака, сама наштампане табаке избацује, пресече и броји табаке при штампању.

Још сам ову своју ВЕЛИКУ ШТАМПАРИЈУ обновио и попунио знатном количином

најновијим модерним и сецесије словима, украсима и шарама

из првих словоливница у Бечу и Берлину, те израђујем и све теже штампарске послове у разним бојама, наиме: акције, купоне, уложне књижице, јеловнике, хартије за писма, коверте, рачуне, дипломе, позивнице на забаве, а особито музикалије најлепше и најукусније.

Нарочито препоручујем и своју

књиговезачку радионицу

која је снабдевена најновијим машинеријама и прибором за израду сваковрсних књиговезачких послова.

Исто тако препоручујем и моје велико стовариште хартије и писаћег прибора, тисканице за црквене и политичне општине, вероисповедне и комуналне школе, новчане заводе и адвокатске канцеларије.

Наруџбине израђујем брзо, тачно и на највеће задовољство, а све **по цени јефтиније него игде.**

Молим дакле све моје врло поштоване муштерије и пријатеље, да ме почаствују својим наруџбинама.

С одличним поштовањем

Ђорђе Ивковић,

власник велике штамаарије и књиговезнице у Новом Саду у Дунавској улици у својој кући.

835 2—6

У модерној терапији лекари све више препоручују употребу минералних вода, а нарочито **Фрање Јосифа горку воду**, која је припозната као најбоље природно средство за пролив, јер се пријатно пије. Добија се свуда. 563 15 - 15

ЈАЈАСТОГ ОБЛИКА

ТОТИШКИ БРИКЕ-УГАЉ

који је најбоље згодан за ложење соба и кување у кујни, оферирају по најјефтинијој цени

WOLF & TROSTLER

НОВИ САД,

Дунавска улица бр. 7. или на њиховој дрвари, арменска улица.

824 4—5 Телефон бр. 46.

300 хекта ШЉИВОВИЦЕ

овогодишњег властитог производа има на продају.

Душан Тодорић
Стара Пазова.

752 11 - 12

ШАЉЕМО СВАКОМ НА ЗАХТЕВАЊЕ О НАШЕМ ТРОШКУ

бадава

НАШ НАЈНОВИЈИ ИЛУСТРОВАНИ

ПОПИС КЊИГА (каталог)

са 100 слика припознатих српских песника и књижевника.

У овом „Попису“ налази се богат избор:

преко 1800 разних дела.

Народних и вештачких песама, романа приповедака и других забавних и поучних књига — на којима дајемо

50% рабата

у књигама.

Српска издавачка књижарница и штампарија

БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА

829 1—10 код „Св. САВЕ“

Нови Сад, децембра 1902.

Заштитна марка

ФРАНЦОВА РАКИЈА

апотекара ВЕРТЕША

има при употреби најбољега дејства Због своје безусловне чистоте је пре свега згодна и за унутарњу и спољашњу употребу, а нарочито за тако омиљену масажу. Са ванредним се успехом употребљује против гихта, реуме и назеба, даље код уганутости, узетости запаљења, за јачање коже на глави и за прање уста; унутарња употреба за грчеве у стомаку, главобољу, несвестицу и т. д. Неопходно потребно за војнике, ловце, туристе, писмоноше и у опће за оне, који много пешаче. Право је само под овом заштитном марком. — **Једно стакло 30 пот, 1 круна и 2 круне.** Може се добити у апотекама и дрогеријама, а у **НОВОМЕ САДУ** код: Емер. Дицгена синова, Георга Фукса, Гајгера Јозефа, Карла Клајна, Оскара Клајна, Николе Костића, К. Либмана, Емил Меснера, Љ. Стефановића син, Браће Вагнера, Стев. Винклера, Јов. Војтовића; у **ЗЕМУНУ** код; А. Георгијевића, Стевана П. Крецула, Франц Мила, А. Младеновића, Н. Похања, Мартина Шерера мл., Францтал, Војислава Вујичића шпецерајска трговина, и Ферд. Жиге апотекара, као и онде, где се виде плакати са овом заштитном марком и директно код

L. Vértes, Adler-Apotheke, Lugos Nro 470

Одликовано на изложбама Риму, Остенде, Лондону и Паризу са златном медаљом, почасним крстом и почасном медаљом. 668 7—26

Само укусно и зајамчено потпуно суво покућство.

Творница покућства и радионица за декорирање

БОЖИЋ И МЕЦИНГ

горњем граду, Капуцинска улица бр. 4. **У ОСЕКУ** и Куен-Хедерваријев трг број 6.

Подружнице у Винковцима и у Вировитици.

препоручују **уз још јефтиније цене него до сад**

свој велики избор најефтинијег до најфинијег покућства сваке врсте.

Само укусно и зајамчено потпуно суво покућство.

Извадак из главног ценика:

1 Шифонер, орман по старонемачком слогу, са 2 врата, ораховина . . . . . од К 48 па горе
1 кревет, по старонемачком слогу од ораховине . . . . од К 40 па горе
1 ноћни орманчић, по старонемачком слогу, са мраморном плочом . . . . . од К 20 па горе
1 потпуно уређена спаваћа соба по старонемачком слогу састојећа се из 2 шифонера, 2 кревета, 2 ноћна орманчића, 1 умиваоник са казалом, све од ораховине, са тамно мраморном плочом . . . . . од К 208 на горе
1 потпуно уређена спаваћа соба у ренаисанце-слогу, са богатим резбариама . . . . . од К 310 па горе
1 потпуно уређена спаваћа соба, у француском барок-или у „Сецесион“-слогу . . . . . К 550 па горе
1 појница (Credenz) од ораховине, са мраморном плочом . . . К 8 па горе
1 појница (Credenz) у старонемачком слогу 150 цм. велика веома богато урезана са настављеним орманчићем и тамномраморном плочом . . . . од К 110 па горе
1 благоваоница у Ренаисанце-слогу, од ораховине, урезбана, у првој каквоћи, састојећа се из 1 вел. појнице (Credenz) са мраморном плочом, 1 ормана са великим казалом и мраморном плочом, 1 стола на пера, 6 кожнат. столица, 1 урес. лежјака (диван), превучен са најфинијом Дагхестану и урешен баршуном К 400 на горе
1 благоваоница, потпуно уређена као и горња, у енглеском или француз. барок-слогу . . од К 700 па горе
1 благоваоница у најфинијем барок-слогу са орманчићем на ступовима, од ам. ораховине од К 1000 на горе
1 лежјак (диван), по старонемачком слогу покривен са најфинијим сагом . . . . . од К 100 на горе
1 уресни лежај (диван) превучен најфинијем Дагхестану, превучен паршувом . . . . од К 150 на горе
1 гарнитура намјештаја за дворане, у модерној фазони, из 1 лежјака (канапе), 4 наслоњача (фаутеуилс) и 2 столца од К 180 на горе

Уз још јефтиније цене него до сад.

Политирано покућство јефтиније него другдје. Велико складиште слика, огледала, сагова, завеса и дечјих колица.

Патентирана новост.

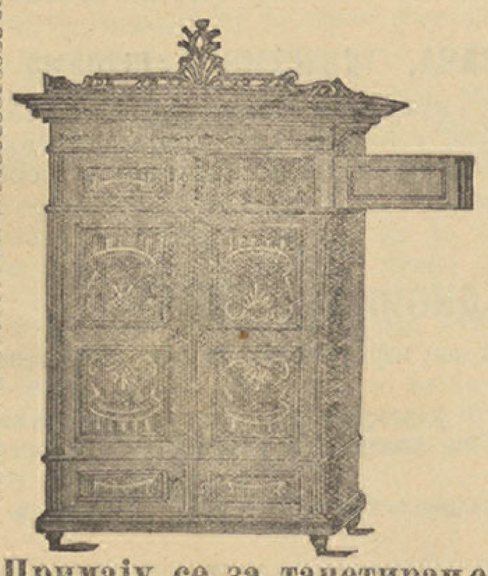

Свака спаваћа соба **може се искључиво само код нас набавити** са патентираним орманима и то место ладице доле на орману **горе двоја врата**. Иста новост је врло пробитачна, премда је горњи део ормана 35 центиметара висок, те се могу веће ствари унутра држати као н. пр. мушки и женски шешири и т. д.

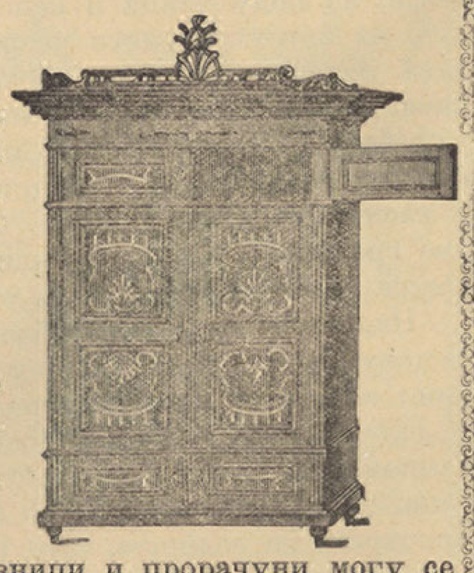

Творница покућства, тапетарска радионица, те радионица за декорације, произвађа најфиније покућство у свим слоговима и по предложеним цртежима, у Шамчевој улици бр. 16.

Примају се за тапетирање цели станови, те се радње јефтино обављају. — Ценовници и прорачуни могу се бесплатно добити са плаћеном поштарином. — У случају већих потреба шаљемо нашега путника са потпуном збирком узорака и огледака, у јасно приказујућим сликама. 828 3 - 12

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија бра Светозара Милетића у Новом Саду.